

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

SZOLNOKI JÁRÁSI HIVATAL
AGRÁRÜGYI FŐOSZTÁLY
NÖVÉNY- ÉS TALAJVÉDELMI OSZTÁLY

Iktatószám: JN-07/55/00922-6/2018.

Tárgy: Károsító helyzet-jelentés

Melléklet: -

Ügyintéző: Vincze Katalin

Telefon: 20/434-7679

Jász-Nagykun-Szolnok megye növény-egészségügyi helyzetkép 2018. 06. 01. - 2018. 06. 15. között

Időjárás: Májushoz képest jelentős időjárás változás nem történt. Június első dekádjában folytatódott a nyáriasan meleg időjárás, a nappali legmagasabb hőmérséklet 27-31 °C körül alakult. A dekád első felében a nappali meleg hőmérséklet gyakran, párosult erőteljes gomolyfelhő képződéssel, lokálisan kialakuló záporokkal, zivatarokkal. Mivel hőmérséklet lehülés nem történt, a levegő relatív páratartalma jelentősen megemelkedett. A megye egyes részein, sőt az egyes települések határrészein is eltérő mennyiségű eső áztatta meg a termőföldeket. Egyes részeken 10-20 mm csapadék, míg más területeken 1-2 mm csapadékot mértek. A dekád végén kialakuló országos viharok Szolnok megyét sem kímélték. A bőséges csapadékot, erőteljes szellőkések kísérték, viszont jégkárrol sehol nem számoltak be.

Fenológiai állapotok (06. 01. - 06. 15.):

- **Őszi árpa:** viaszérés - teljesérés
- **Őszi búza:** viaszérés
- **Kukorica:** szármegnyúlás - címerhányás kezdete
- **Napraforgó:** szárnövekedés - csillagbimbós állapot
- **Őszi káposztarepce:** teljesérés
- **Lucerna:** harmadik növendék 40 cm hajtás, maglucerna virágzás
- **Hagyma:** fejesedés

- **Szőlő:** fürtzáródás
- **Gyümölcsösök:** gyümölcsfejlődés - gyümölcserés

Károsítóhelyzet:

- **Őszi kalászosok (őszi búza, őszi árpa, tritikále):** A megyében található őszi árpa állományok viaszérésben, valamint teljes érésben találhatóak, míg az őszi búza állományok viaszérésben. A dekád utolsó hetében megkezdődött az árpa aratása ott ahol az időjárási viszonyok engedték. A területek felszáradásával várhatóan mindenhol megkezdődnek a betakarítások. A munkálatokat erőteljesen nehezíti, a szinte mindennapos esőzés, valamint a dekád végén kialakult viharok, az állományok egy részében megdőlést okozott. Mindezek várhatóan mennyiségi károkat, és minőségromlást fognak eredményezni.

A gabonafélékről általánosságban elmondható, hogy a májusi meleg időjárás és a csapadékhiányból adódóan, az állományok felsültek. Szintén a növényállományok száradását okozta a rozsda betegségek (pl.: Sárga rozsda - *Puccinia striiformis*, Vörös rozsda - *Puccinia recondita f.sp. tritici*) megjelenése. A kórokozók ott tudtak jelentősebb kárt okozni, ahol a gombaölőszeres kezelés megkészt, valamint érzékeny fajtát vetettek. Azokon a táblákon, ahol jó betegség ellenállósággal rendelkező fajtát termesztettek, és a fungicides védekezést időben elvégezték, ott nem jelent meg a betegség, vagy a növények gyengültségéből adódóan 1-3 %-os kárt okoztak.

Az őszi búza állományokban, kifejezetten a forgóban nagy egyedszámban található gabonaszipolyok (pl.: széles szipoly - *Anisoplia lata*). Kártételüknek kedvezett a hónap elején uralkodó száraz, meleg idő, viszont a dekád végére kialakuló heves viharok, mérsékeltek a jelenlétüket.

- **Tavaszi kalászosok (tavasz árpa, fénymag, zab):** Az állományok kikalásztak, bár ritkák, alacsony habitusúak. Az őszi kalászosoknál leírtakhoz hasonlóan ezekben az állományokban is megtalálhatóak a gyengültség következtében fellépő betegségek (pl.: levélfoltosságot okozó kórokozók), de a kártétel nem jelentős. A táblákban megtalálhatóak a vetésfehérítő bogarak (veresnyakú árpabogár - *Oulema melanopus*, kéknyakú árpabogár - *Oulema lichenis*) állományai.
- **Őszi káposztarepce:** A repcetáblák nagy része betakarítás előtti állapotban található. A becőkben található szemek közel 70%-80%-a érett.

- **Lucerna:** A második növendék kaszálása szinte mindenhol befejeződött. A kaszálás és a bálázás folyamatát hátráltatja a szinte mindennapos csapadék. Maglucernák virágzásban vannak. A lucerna magkártevői (lucernapoloska - *Adelphocoris lineolatus*, sárga lucerna-magormányos - *Tychius flavus*, lucerna magdarázs - *Bruchophagus roddi*, lucernabimbó-gubacsszúnyog - *Contarinia medicaginis*, lucernahüvely-gubacsszúnyog - *Asphondylia miki*, somkóró-bagolylepke - *Heliothis maritima*) ellen egyes helyeken már védekeztek, valahol pedig még folyamatban van.

- **Kukorica:** A megyében található kukorica állományok a csapadék hatására erőteljes növekedésbe kezdtek. A korai vetéseknél megkezdődött a címerhányás.
Az állományokban megjelentek a kártevők. A meleg száraz periódus kedvezett a földibolhák - *Phyllotreta* spp. populációinak felszaporodásának. Mindemellett idén nagy egyedszámban felszaporodtak a vetésfehérítő bogarak (veresnyakú árpabogár - *Oulema melanopus*, kéknyakú árpabogár - *Oulema lichenis*), melyek a kukorica táblákba is betelepültek, és a levélfelületek hámozgatásával károsítják a növényállományt. A meleg időjárásnak köszönhetően idén igen korán megkezdődött a kukoricamolyp - *Ostrinia nubilalis*, és a gyapottok bagolylepke - *Helicoverpa armigera* rajzása. A táblaszintű előrejelzés, és az optimális védekezés érdekében javasolt csapdák kihelyezése és folyamatos ellenőrzése. A védekezéskor fontos figyelemmel kísérni a méhek jelenlétét. Ha a táblában, vagy annak környékén tömegesen virágzó, mézélő növények találhatók, vagy a gazdasági növényt egyéb okból kifolyólag a méhek látogatják, akkor csak méhekre nem jelölésköteles készítményeket, vagy méhkímélő technológiával méhekre mérsékelten veszélyes készítményeket lehet kijuttatni.

- **Napraforgó:** A június elején kialakuló esőzések és a meleg időnek köszönhetően a napraforgó állományok gyors fejlődésnek indultak. A legtöbb helyen csillagbimbós állapotban találhatók az állományok, és a sorok záródtak.
A növényállományokban megtalálhatók a szárbetegséget okozó kórokozók, mint pl.: fehérpenészes rothadás - *Sclerotinia sclerotiorum*, diaportés szárkorhadás - *Phomopsis helianthi*, fómás szárfoltosság - *Phoma macdonaldii*. A fertőzöttség mértéke jelentősen függ a növényállomány ellenálló képességétől, valamint a területek környezeti

adottságától. A betegségek kialakulásának mértéke jelenleg nem számottevő, de ha a kórokozók számára kedvező időjárás folytatódik (csapadékos, meleg időjárás), számítanunk kell a további fertőzésekre.

A napraforgó állományokban megjelentek a levéltetű kolóniák (pl.: fekete répa levéltetű – *Aphis fabae*) is.

- **Hagyma:** A csapadékos idő beálltával az öntözés szünetel. A hagyma fontosabb kártevői (pl.: tripszek - *Thrips tabaci*) és kórokozói (pl.: hagyma peronoszpóra - *Peronospora destructor*) ellen folyamatos védekezést kell alkalmazni a termelőknek.

- **Cseresznye, Meggy:** A cseresznye szedése a vége felé jár, míg a meggy ültetvényekben még folyamatban van a szedés. Az állományokban még mindig lehet cseresznyelegyet - *Rhagoletis cerasi* fogni, valamint komoly kihívást jelent a levéltetvek (fekete meggy- és cseresznye levéltetű – *Myzus cerasi*) elleni védekezés. Az esős idő nehezíti a betakarítást, valamint kedvez a monília betegség kialakulásának (*Monilia fructigena*).

Az ültetvényekben a szüret után is fontos a növényvédelmi előrejelzés, és védekezés (pl.: a levéltetű populációk, blumeriellás betegség – *Blumeriella jaapii* ellen) ugyanis a kártevők és kórokozók megjelenésével korai levélhullás jöhet létre, mely a fák kifáradását okozhatja.

- **Őszibarack, Sárgabarack:** Az állományokban a termésnövekedés állapota zajlik. Az ültetvényekben megjelent a levél-lyukacsosodás (fómás betegség – *Phoma pomorum*, sztigminás betegség – *Stigmata carpophila*) betegsége, valamint a levéltetű (pl.: zöld őszibarack levéltetű – *Myzus persicae*, hamvas szilva levéltetű – *Hyalopterus pruni*) kolóniák ellen is folyamatos védekezést kell folytatni. A termelők megkezdtek a baracmoly – *Anarsia lineatella*, és a keleti gyümölcsmoly – *Grapholita molesta* rajzásmegfigyelését.

A megyében, több kiskertben is a kajszifák elhalását okozta a gutaütés (apoplexia). A fák teljes elhalását (hirtelen elszáradását) okozó betegség kialakulásának feltehetően kedvező volt a kora tavaszi fagy, és a később hosszú ideig elhúzódó száraz tavasz, ami a fákat teljesen legyengítette.

- **Szilva:** A többi csonthéjashoz hasonlóan a szilvafák is terméshözvetős fonológiában találhatók. A termelők hatékony védekezést folytattak a levéltetvek ellen (pl.: hamvas szilva levéltetű – *Hyalopterus pruni*, sárga szilva levéltetű – *Brachycaudus helichrysi*), valamint megkezdődött a szilvamoly - *Glapholitha funebrana* csapdázása. A kedvező időjárási viszonyoknak köszönhetően megjelent az ültetvényekben a levéllyukacsosodást okozó fómás betegség – *Phoma pomorum*, valamint számítani kell a szilva polisztigmás levélfoltosságának – *Polystigma rubrum* megjelenésére is.
- **Almatermésűek:** Az ültetvényekben szépen fejlődnek a gyümölcsök. A megyében zajló viharok szerencsére jégeső nélkül érkeztek, így csak a szél okozott kismértékű gyümölcshullást, egyéb kár a megyében nem történt. A termelők folyamatos védekezést folytatnak a lisztharmat - *Podosphaera leucotricha*, a ventúriás varasodás - *Venturia inaequalis*, az almamoly - *Laspeyresia pomonella* és a levéltetű (pl.: levélpirosító alma levéltetű -- *Dysaphis devecta*) betelepülések ellen.
- **Szőlő:** A szőlő állományok jó állapotban találhatók. A csapadékos időjárás beálltával a szőlőkben folyamatos védekezést kell folytatni a kórokozók (lisztharmat - *Erysiphe necator*, peronoszpóra - *Plasmopara vitis*, botrítisz - *Botrytis cinerea*) ellen. A szőlőmolyok (nyerges szőlőmoly - *Eupoecilia ambiguella*, tarka szőlőmoly - *Lobesia botrana*) rajzása elkezdődött, valamint megjelentek az atka kártevők is (pl.: kétfoltos takácsatka - *Tetranychus urticae*, piros gyümölcsfa levélatka - *Panonychus ulmi*, szőlő levélatka - *Calepitrimerus vitis* szőlő gubacsatka - *Eriophyes vitis*). Az ültetvényekben az amerikai szőlőkabócát - *Scaphoideus titanus*, mely a szőlő aranysárgaság fitoplazma - *Flavescence dorée* vektorszervezete kis egyedszámban, de megtalálható. A kártevők ellen a termelők folyamatos védekezést folytatnak.

Szolnok, 2018. június 15.

Polgár Viktória

Polgár Viktória
osztályvezető

